

BRUG EFTERAFGRØDER RIGTIGT I DEN ØKOLOGISKE PLANTEAVL

**Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne**

Miljø- og Fødevarerministeriet
Landbrugsstyrelsen

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

LDP 2020

Se 'EU-kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne'

I det økologiske sædskiftforsøg gennemført af AU viste efterafgrøder sig statistisk sikkert, at hæve jordens frugtbarhed og dermed udbyttepotentiale.

Desværre er det ikke så enkelt i praksis, hvor man kan se noget varierende værdi af efterafgrøderne. Denne variation skyldes ofte uensartet og dårlig etablering, hvilket vil sige at pilen i praksis peger direkte på landmanden, som den ansvarlige driftsleder.

Efterafgrøder er et vigtigt element i udvikling af det økologiske markbrug, deres betydning er stor selvom den ofte er svær at måle på, men følgende forhold påvirkes positivt af efterafgrøder:

Langvarige forsøg har påvist en stigning i jordens frugtbarhed med efterafgrøder

De holder på næringsstofferne i vintermånederne

De øger jordens humusindhold

Kan lave ekstra kvælstof

Forbedrer jordstrukturen

Modvirker erosion

Næring til mikroorganismer og regnorme -> sundere jord

Konkurrerer mod ukrudt

Jordens frugtbarhed, samt efterafgrødernes evne til at fastholde næringsstoffer og frigive dem til den næste afgrøde, er i princippet penge i landmandes lomme, hvis man forstår, at gøre det rigtigt.

I figur 1 ses, hvor meget handelsgødning kvælstof de forskellige efterafgrøder kan erstatte til vårbyg, men i princippet alle vårsåede afgrøder.

Figur 1. Merudbytter målt i vårbyg som alene lever af en nedpløjet efterafgrøde på JB 1 (*Kilde: Askegaard og Eriksen, 2007. J. Plant Nutr. Soil Sci. 170, 733-780*).

Det fremgår af figuren, at hvidkløver er den efterafgrøde, der stiller mest kvælstof til rådighed for den efterfølgende vårbyg. De 120 kg ammoniumkvælstof har, omregnet i merudbytte, en værdi på 2.500 – 4.500 kr. pr. ha, hvis alternativet havde været ingen gødning. Har man rigeligt med gødning til rådighed, har efterafgrøderne mindre økonomisk betydning. Ovenstående punkter er også gode grunde til, at dyrke efterafgrøder med succes.

Efterårssåede efterafgrøder skal sås så tidligt som muligt, for at de gavner, se figur 2

Figur 2. Såtidens betydning for rodudvikling hos olieræddike. Der er ikke målt dybere end 130 cm. (*Kilde, Thorup-Kristensen, Plantekongres 2007*).

Den 12. august, som er den tidlige såning i figur 2, er faktisk lige til den sene side, hvis man vil have rigtig gode efterafgrøder, der sås efter høst. Helt optimalt er det, hvis der kan sås inden den 1. august. En anden lige så vigtig faktor er, at få sået så hurtigt efter, at dæksæden er høstet, så der stadigvæk er fugtighed tilbage i jorden, så fremspiringen af efterafgrøden sker hurtigst muligt.

Den bedste økonomi i efterafgrøder opnås, hvis de prioriteres på lige fod med andre afgrøder. Det vil typisk være følgende forhold, der har betydning:

- Rajgræs, hvid- og rødkløver sås i foråret hurtigst muligt efter dæksæden
- Korsblomstrede efterafgrøder sås i nypløjet jord så tæt på den 1. august som muligt

Alternative efterafgrøder er sjældent økonomisk attraktive, da de er meget dyre i indkøb og ikke stiller mere kvælstof til rådighed for den efterfølgende afgrøde, end hvidkløver gør.